

”גם לנשמה מגיע אוכל”

הלות מחסה חינוכים ואקטואליה לפי סדר פרשיות השבוע

פרשת ויקהל שבת שקלים שנת תשפ"ד

גיליון מספר: 419

1. האם בשבת יש חיוב ללמוד הלכות שבת?
 2. מדוע כותבה התורה ששת ימים תעשה מלאכה, איזה חיוב ואיזה מצוה יש לעשות מלאכה בימות השבוע?
 3. אשה ששכחה להדליק נרות שבת ובבית היה דלוק החשמל האם קונסים אותה?
 4. גבר ששכח להדליק נרות שבת האם גם קונים אותו להוסיף בכל שבת עוד נר?
 5. אשה שהדליקה נרות בשבת רק שכחה להדליק את המספר שהייתה רגילה האם גם קונסים אותה?
 6. האם מותר להסתכל על פועלים גוים שעובדים בשבת כדי ללמוד את סודות המקצוע?
 7. האם בכל מלאכת שבת אם עושהו ביד שמאל הוי שינוי או רק בכתיבה הויא יד שמאל שינוי?
 8. מדוע דווקא ביום השבת יש יצר הרע מיוחד של מחלוקת?
 9. אישה שלבשה תפילין בשבת או טלית האם נחשב למלבוש ואינו חייבת משום הוצאה?
 10. חולה שיש בו סכנה שיכול לעשות החלול שבת בעצמו האם מותר לאחרים לחלל עליו השבת?
 11. אדם המחלל שבת האם נהוא נידון גם בשבת בגיהנום?
 12. מי שפתח מקרר בשבת ונדלק האור במקרר האם מותר לו להשתמש עם המאכלים דהרי נהנה ממעשה שבת?
 13. אישה שהתבלבלה בימים וחשבה שיום שבת קודש הוא יום שישי מה כפרתה?
- שבת פרשת שקלים:**
14. כיצד אפשר לנצל את שבת פרשת שקלים, להשפעת שפע של טובה וברכה?
 15. מי שלא שמע קריאת פרשת שקלים בשחרית, עד מתי יכול להשלימה?
 16. האם חייבים לתת מחצית השקל בפעם אחת או שאפשר לתת את זה בתשלומים? הוכח מפרשת השבוע!
 17. מדוע אדם עשיר שיש לו הרבה כסף מצווה התורה שלא ייתן יותר הרי יש לו הרבה?
 18. מדוע הראה הקב"ה למשה רבינו מטבע של אש למחצית השקל ולא הראה לו מטבע רגילה?

עלון זה יוצא לאור בס"ד ע"י בית המדרש "בית - יוסף"
לע"נ רבי יוסף ב"ר יצחק ז"ל ויצמן
רחוב קרית יערים 32 גבעת זאב

ניתן לקבל את העלון מידי שבוע: בהודעה לווצאפ: 052-8144488 או בהודעה למייל: beitmidrash2@gmail.com

1. האם כשבת יש חיוב ללמוד הלכות שבת?

והגאון מהר"י מליסא בסיידור דרך החיים (דף קמ"ח סעי"ג) הביא את דבריו וכתב על זה: ועל זה ידוע כל הדווים שכמה ת"ח מופלגים בתורה עוסקים בפלפול וחריפות, ואילו בהלכות שבת אינם בקיאים, ובאים לידי ספק חילול שבת, או לנו מיום הדין או לנו מיום התוכחה. והמשנה ברורה (בהקדמה להלכות שבת) הביא את דברי היערות דבש, וכותב שם מלא דוגמאות שאדם עלול להיכשל אם לא למד הלכות שבת.

וכן בספר דרך פקודיך (מצות לא תעשה חלק הדיבור) כתב: ודאי צריך ללמוד משפטי המצווה, ובפרט אזהרות מצוה זו מחוייב האדם ללמוד להיות בקי בהן ובשמותיהן כי בקל יוכל האדם לבא ח"ו לידי חילול שבת מבלי התבונן ולא ידע ואשם ונשא עונו ח"ו.

הגר"צ הכהן מלובלין זצ"ל בספרו משיב נפש (דרושים לבר מצוה דף ל טור א') כתב וז"ל: נסתפקתי למאי דקימ"ל בגמ' פסחים דף ו' ע"א דשואלים ודורשים בהלכות פסח קודם לפסח שלושים יום, וקימ"ל בגמרא במסכת מגילה (דף לב) משה תיקן להם לישראל שיהיו שואלים ודורשים בענייניו של יום הלכות פסח בפסח עצרת בעצרת חג בחג, ורש"י פירש בחומש ויקהל משה את בני ישראל שהיה מקהיל קהילות ודורש להם הלכות שבת בשבת הרי דצריך לדרוש הלכות שבת בשבת ג"כ, וא"כ יש להסתפק, בשבתות שבאות בשלושים יום שקודם הפסח אם ידרוש בהלכות שבת או בהלכות פסח. ומסיק: ונראה לפשוט דבגמרא במסכת פסחים (דף ו' ע"א) יליף להא דשואלים ודורשים בהלכות פסח קודם לפסח שלושים יום מהא דמשה עומד בפסח ראשון ומוזהיר על פסח שני בשעה ששאלו הטמאים מה יעשו, והרי אותו ערב פסח שבת היה וכמ"ש בשבת עשר עטרות נטל אותו היום, ואפ"ה היה דורש בהשלושים לפני פסח, מוכרח דאף דבשבת נצרך לדרוש בענייני דיומא ג"כ אפ"ה הלכות פסח עדיף.

ואולם לכאורה קשה: והרי קימ"ל דכל התדיר מחברו קודם לחבירו, וא"כ הכא הרי הלכות שבת תדיר נגד השלושים פסח, ולמה דרש משה בהלכות פסח, ונראה לומר לפי מה שכתב הנודע ביהודה (מהדו"ק חאו"ח סימן כ"א) דמקרא מגילה וקידוש הלבנה מקרא מגילה קודם, אף דקידוש לבנה תדיר מ"מ מקרא מגילה חמיר טפי דקידוש לבנה דרבנן ומקרא מגילה דברי קבלה, וא"כ הרי כתבו התוספות בגמרא במסכת עבודה זרה (דף ה' ע"א) שזה שהיו דורשים שלושים יום קודם היה מחמת הקרבן, וא"כ הוה מצוות עשה שיש בו כרת וחמיר טובא כדאמר בפ"ק דיבמות ולכך יש להקדימו אף שהלכות שבת תדיר, ואתי שפיר.

2. מדוע כותבה התורה ששת ימים תעשה מלאכה, איזה חיוב ואיזה מצוה יש לעשות מלאכה בימות השבוע?

כמו מלאכה שנעשית ע"י הגוי, ולכאורה יש מקום לחלק דמה שנעשית מאליה ממילא לאו כלום הוא, ואין שם מלאכה על זה כלל, וצ"ע.

המהר"ל (ליקוטים) כתב: ע"פ מה דאמרינן בגמרא במסכת ברכות (דף ל"ה ע"ב) כאשר ישראל עושין רצונו של מקום, מלאכתו נעשית ע"י אחרים, והנה באמת כבר אמר החכם מכל אדם "אין אדם צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא" (קהלת' ז' כ') ואולם מצינו בגמרא במסכת שבת (דף קי"ח ע"ב) אמר רבי חייה בר אבא אמר רבי יוחנן כל המשומר שבת כהלכתו, אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש מוחלים לו, שנאמר "שומר שבת מחללו" (ישעיה נ"ו ב) נמצא ע"י שמירת שבת אז, שנאמר עושין רצונו של מקום, ולפי זה פירוש הפסוק ששת ימים תעשה מלאכה, היינו ע"י אחרים יהיה מלאכה נעשית, שלא נצטרך לעמל ויגיעה, אימתי, וביום השביעי יהיה לכם קודש, כשנהיה שובתי שבת ונהיה עושים רצונו של מקום ברוך הוא וברוך שמו. שבת שבתון לה', דהיינו שנראה שיהיה לשם שמים, לשמור שבת בשביל שצווה הבורא ברוך הוא וברוך שמו, וזה הדבר יהיה ממילא שמלאכתך נעשית ע"י אחרים ויהיה הצטרפותו בריוח גדול.

החתם סופר בגמרא במסכת פסחים (דף נ' ע"ב) מתוך: ע"פ מה דאמרינן בגמרא בפסחים (דף נ' ע"ב) יש זריז ונשכר דהכוונה ע"י זריזותו נשכר, כי במה שהוא זריז ועובד כל השבוע, ניכר דלשמה לא עביד במעלי שבתא, משא"כ אי לא היה זריז לא היה ניכר דעביד לשמה, וזהו פירוש הפסוק ששת ימים תעשה מלאכה, ועל ידי זה יהיה ניכר כי יום השביעי שבת לה' אלוהיך לשמו כי אם לא תעשה מלאכה בששת ימים תהיה השביתה בשבת משום מפנקותא.

ובארגא דכלה מיישב: על פי מה שפסק מרן בשולחן ערוך (או"ח סי' ר"ע ס"ב) שאותם בני אדם העוסקים במלאכה בימי החול, יהיה שבת רוב עסקם בתורה, והתלמידי חכמים העוסקים בתורה בימי החול

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל" (לה א')

איתא בילקוט שמעוני (במקום): רבותינו בעלי אגדה אומרים מתחילת התורה ועד סופה אין בה פרשה שנאמר בראשה ויקהל אלא זאת בלבד, אמר הקדוש ברוך הוא עשה לך קהילות גדולות ודרוש לפנייהם ברבים הלכות שבת כדי שילמדו ממך דורות הבאים להקהיל קהילות בכל שבת ושבת ולכנוס בבתי מדרשות ללמד ולהורות לישראל דברי תורה איסור והיתר כדי שיהא שמי הגדול מתקלס בין בני, מכאן אמרו משה תקן להם לישראל שיהיו דורשין בעניניו של יום הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות החג בחג.

וכן כתב הטור (או"ח הלכות שבת סימן ר"צ) ואחר השינה קובעין מדרש כדאיתא במדרש: אמרה תורה לפני הקדוש ברוך הוא רבש"ע כשיכנסו ישראל לארץ זה רץ לכרמו וזה רץ לשדהו ואני מה תהא עלי, אמר לה יש לי זוג שאני מזווג לך ושבת שמו שהם בטלים ממלאכתם ויכולין לעסוק בך על כן צריך שיקבעו מדרש להודיע לעם את חוקי האלוהים ואת תורותיי.

והב"ח (שם) כתב נראה דדעת רבינו לבאר דקביעות מדרש אינו לדרוש באגדה אלא לדרוש דינין והלכות, והכי משמע בילקוט ריש פרשת ויקהל דאמר הקדוש ברוך הוא למשה עשה לך קהילות גדולות ודרוש לפנייהם ברבים הלכות שבת וכו' ולהורות לישראל איסור והיתר הלכות פסח בפסח, ומקורב נתפסט לדרוש כל דרשות באגדות ולא בדינין והלכות כל עיקר נגד דת תורתנו דעיקר הדרשה צריך שתהיה ללמד את חוקי האלוהים ואת תורותיו להורות הלכות שבת והאסור והמותר לפי מה שקורין בשבת בספר תורה גם להמשיך את לב השומעים באגדה המדריכים ליראת השם למנעם מחטוא לפניו יתברך ולתשובה לא שיכווין להראות את עצמו שהוא חכם ויודע לדרוש פסוק או מאמר בכמה פנים.

ובשפת אמת בגמרא במסכת מגילה (דף ד' ע"א) כתב: ודאי נראה דתקנת משה רבינו לדרוש בעניניו של יום היה גם על שבת, שהרי גם שבת כתוב בכלל המועדים וא"כ כתיב וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל כו' וקאי גם על שבת ולמה לא יהי חיוב בשבת, ובפרט לפי שיטת תוספות בגמרא במסכת מגילה (דף ד' ע"א) ששבת עדיף מיו"ט כיון דביו"ט דורשין שלושים יום מקודם ובשבת לא, א"כ פשיטא דבשבת נמי דורשין בעניניו של יום.

וידוע מה שהזהיר הגאון רבינו יהונתן אייבשיץ זצ"ל בספרו יערות דבש (ח"ב דרוש ג'): אני מזהיר ואומר כל פעם ופעם, מי שלא למד הלכות שבת על בורים פעמיים ושלש, לא יוכל להימלט שלא יקרה לו חילול שבת, הן דאורייתא והן דרבנן.

"ששת ימים תעשה מלאכה ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לה' כל העושה בו מלאכה יומת" (לה ב')

והקשו הנשמת אדם (ח"ב שבת ומועדים כלל ט) והחתם סופר בגמרא במסכת פסחים (דף נ' ע"ב): יש להבין איזה חיוב יש לעשות מלאכה ששת ימים, וכי יש מצוה לעבוד? ומה יעשה אדם שיש לו ממון לחתן גם את ניניו ואת כל שאר הדורות הבאים אחיו, האם אדם זה גם כן יהיה חייב לעבוד?

הנשמת אדם (חלק ב-ג הלכות שבת ומועדים כלל ט) מתוך: שכאן מיייר על מלאכת המשכן כדפרש"י, לכן כתוב ששת ימים תעשה מלאכה, שהוא לשון ציווי שכוונתו שאתה מחייב לעשות, דהו"א חיוב ומצוה לבנות המשכן.

האר החיים הקדוש מבאר: עוד ירמוז כי לא יקומו ששת ימים במלאכתם אשר הכינם ה' לעשות אלא אם יום השביעי יהיה לכם קדש אבל אם לא ישמרו שבת לא יהיו הששת ימים כי שבת הוא נפש קיום העולם, וכמו שהקדמנו בפרשת בראשית בפירוש הפסוק ויכל אלוהים ביום השביעי (בראשית ב ב) יע"ש.

הנצי"ב מוולוז'ין בהעמק דבר (ויקהל) מבאר: כאן כתיב תעשה, וקאי על המלאכה בלשון נקבה, וא"כ ניתן להבין שאפילו להתחיל במלאכה ויגמר מעצמו בשבת קודש דמותר, על פי על פי דברי תורה, מ"מ במעשה המשכן אסור שאין כבוד המשכן שיתחלל קדושת שבת על ידה אפילו בלי עבירה, וכיוצא בזה כתבו תוספות בגמרא במסכת בבא קמא (דף פ"א ע"א) דלהכי אסור לקבור מת בשבת ע"י עכו"ם משום דמוגנה למת שנעשה איסור שבת בקבורתו אפילו על ידי עובד כוכבים.

הגרצ"פ פרנק זצ"ל בספרו הר צבי בפרשתן פקפק על דברי הנצי"ב: וכתב מדבריו משמע קצת דמלאכה שנעשית מאליה היא במשקל אחד,

המאור ושמש מבאר: ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש כלומר, שכל מה שתעשו בששת ימי המעשה תעשו באופן זה, שתזכירו ותאמרו שאתם עושים זאת בשביל שביום השביעי יהיה לכם קודש וצריך לענגו, וכמו שעשה שמאי הזקן, שכשקנה בהמה באחד בשבת אמר בפיו שקונה אותה לכבוד שבת קודש. המהרי"ל דיסקין מבאר: שתעשה משמע שנעשית מאלה דמלאכת המשכן נעשית ע"י נס, וזה כוונת הפסוק אע"ג שבכל ששת ימים נעשית המשכן מאלה בדרך נס, א"כ הו"א אמינה שבשבת מותר גם לבנותו דהו"א ליה כמו שנים שעשהו שפטורים, קמ"ל הפסוק שאפילו הכי אסור.

3. אשה ששכחה להדליק נרות שבת ובבית היה דלוק החשמל האם קונסים אותה?

והנה מו"ר הגרש"ה וואזנר זצ"ל מביא בספרו שו"ת שבט הלוי (חלק ה' סימן ל"ג): נשאל לענין אשה ששכחה להדליק נרותיה בליל שבת אבל היה דולק נר האלקטרי אם נדון זה בכלל האי הלכה ומקום הספק שהרי על כל פנים למרות שהיא לא הדליקה נרות יש כבר אור בבית שזה עיקר שלום בית.

ובסוף דבריו מסיק: דנראה דנקרא שכחה לענין זה, דעל כל פנים עברה על מצות הדלקת הנר שהיא מצות האשה במיוחד, כדאמרינן בגמרא במסכת שבת (דף ל"א ע"ב), וממילא גם במציאות שכתב כבוד תורתו על פי המגן אברהם (סימן תרע"ו) דנר חנוכה כשמדליקין בפנים עולה משום שלום בית, מכל מקום זה כשאין להם כדי להדליק שניהם נר חנוכה ונר שבת, אבל פשיטא דכשיש כדי שניהם כרגיל, אף על פי שיש אור בבית כנר חנוכה או אור אחר דיש חיוב גמור להדליק, דא"כ האיך מברכין כהאי גוונא, וא"כ כשיש חיוב, שוב השכחה נקרא בטול מצוה וראוי שתוסיף נר.

וכן כתב בשו"ת קנין תורה (חלק ו' סימן ט') שהואיל שעיקר הדלקת נרות שהוא חובת האשה ואם היא שכחה לכן קונסים אותה.

וכן כתב הגרש"ה וולדנברג זצ"ל בספרו שו"ת ציץ אליעזר (חלק כ"א סימן י"א) שאשה ששכחה להדליק נרות למרות שיש אור בבית קונסים אותה, משום שבדרך כלל לא האשה היא שמדלקת אור החשמל בבית כי אם בעל הבית ובני הבית, ואפילו כשהיא מדלקת היא לא מדלקת בדיוק בזמן הדלקת הנרות, ובוודאי לא ביחוד לשם שבת, ואם כן יוצא שלא הדליקה באותו שבת הדלקת הנר לשם שבת כדרוש וכנהוג, ולכן חל עליה שפיר הקנס. ועוד: כיון שרגילים להדליק נרות שבת מיוחדים לכבוד שבת, יוצא במציאות כשפעם מחסרים מעשות זאת, מרגישים בחוש שחסר העונג שבת והכבוד שבת.

ועוד: כיון שאור חשמל דולק באותה אמת המידה שדולק בכל ימות השבוע, ולא מיוחדים אור חשמלי מיוחד לכבוד שבת, המציאות היא שאין בעצם הדלקתו חוש של כבוד שבת ועונג שבת.

4. גבר ששכח להדליק נרות שבת האם גם קונים אותו להוסיף בכל שבת עוד נר?

מביא בשם היש מפרשים, נר חנוכה ונר שבת, נר שבת קודם, משום שלום ביתו, שפ"י שלום ביתו מצד אשתו שמצווה מסורה לה, ע"ב.

אמנם י"ל שדווקא לגבי אשה נאמר זאת, מטעם חיובה בהדלקה שהביא הטור (סימן רס"ג) לפי שאשה כבתה נרו של עולם, וחיודש שלא הביא המחבר בסי"י זה טעמיה דטור ממדרש, והביא רק דברי הרמב"ם פ"ה משבת ה"ג לפי שאשה מצויה בבית אולם באיש שכחה באמת, לא קנסוהו להוסיף, והא דכתב הרמ"א (סימן תר"י ס"ד) שמי שכחה נרו ביוה"כ, יקבל עליו שלעולם לא יכבה נר יוה"כ שלו, אינו ענין לזה, דהתם מטעם דהנר מכוון בעדו, ויש חשש איתרע מזליה, לזאת צריך להיזהר בזה מכאן והלאה.

ובספר שמירת שבת כהלכתה (פרק מ"ג הערה ל') הסתפק בזה וז"ל: ויש לעיין באיש הרגיל להדליק וכדלהלן סעיף ז' ושכח אי קנסין ליה כמו האשה דאולי רק באשה קנסין מכיוון שהנשים מזהרות במצווה זו יותר ואם נאמר שגם איש קנסו אי קנסו דווקא בשבתות אלו שהוא מדליק או קנסו גם את אשתו כשהיא מדליקה.

וכן פסק הגרש"ה וואזנר זצ"ל בספרו שבט הלוי שאיש ששכח אין לו חיוב להוסיף כל שבת ולא קנסו אותו, מובא בקובץ מבית לוי (קובץ י"א עמוד ל"ב). וביספר שבת לישראל (עמוד תע"ד) מביא את פסק מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי זצ"ל שאיש הרגיל להדליק נרות שבת ושכח ולא הדליק לא קנסו אותו.

5. אשה שהדליקה נרות בשבת רק שכחה להדליק את המספר שהייתה רגילה האם גם קונסים אותה?

הנה בשו"ת שיח יצחק (סימן קל"ה) הסתפק באשה הרגילה להרבות נרות לכבוד שבת, ופעם אחת שכחה להדליק אחד מנרות שמוסיפה, אם גם בזה נאמר שצריכה להוסיף.

ומלאכתן נעשית על ידי אחרים, יתענגו בשבת יותר באכילה ושתיה, וכבר ידוע שר"ל כינו תענוג הגשמי דאכילה ושתיה דשבת ויו"ט בתיבת לכה, כנודע מפלוגתת רבי אליעזר ורבי יהושע גבי יום טוב כולו ליי"י או כולו לכה, ומר סבר חציו וכו' כדאמרינן בגמרא במסכת פסחים (דף ס"ח ע"ב) ולפי זה אפשר לדקדק את הפסוק ששת ימים תעשה המלאכה ר"ל אם ששת ימי החול תעשה המלאכה מאלה ואתה תעסקו בתורה, אזי ביום השביעי יהיה לכם קודש, ר"ל יהיו תענוגים הנקרא לכם קדש, ותעסקו בתענוגו ואתקבלו שכר טוב על זה, מה שאין כן אם אתם לבדכם בעצמיכם תעשו מלאכת ימי החול.

יוביום השביעי יהיה לכם קדש"

הנה הדלקת נרות בשבת מוטלת על הנשים וכדתנן במשנה במסכת שבת (דף ל"א ע"ב) על שלש עברות נשים מתות וכו' על שאינן זהירות בנדה בחלה ובהדלקת הנר. והטעם שמצוות הדלקת נרות שבת מוטלת על הנשים:

במדרש ילקוט שמעוני (בראשית רמז כ"ג) מובא: לפי שאדם הראשון היה אורו של עולם דכתב "נר ד' נשמת אדם" (משלי כ' כ"ז) והיא הכשילו בעץ הדעת וכבתה נרו של עולם, לפיכך מצוותה בנר של שבת לכפרה על האור שכבתה.

הרמב"ם בהלכות שבת (פ"ה) כתב: מפני שהן מצויות בבית ועוסקות בצרכי הבית.

כתב הרמ"א (או"ח סימן רס"ג ס"ק א) האשה ששכחה פעם אחת להדליק, מדלקת כל ימיה עוד נר.

יש לחקור האם גם בזמן שהדליקו בבית את החשמל יש הלכה או דילמא כשהדליקו בבית את החשמל ליכא האי הלכה.

כתב מרן בשולחן ערוך (או"ח סימן רס"ג ס"א) האשה ששכחה פעם אחת להדליק נר שבת, מדלקת כל ימיה שלוש נרות.

ובטעם הדבר כתב הב"ח (או"ח סימן רס"ג) שבוזה תהא נזהרת מאוד שלא תשכח עוד שאם תשכח עוד צריכה עוד להוסיף נר בכל פעם שתהא שוכחת וכן נוהגים הנשים.

ובמחצית השקל (או"ח סימן רס"ג ס"ק ג') כתב דנפק"מ להלכה בטעם: משום דבלי דברי הב"ח היה עולה על הדעת הטעם שצריך להוסיף נר הוא בא לכפרה, אם כן גם בנאנסה צריך כפרה קצת או הוי סלקא דעתא טעם נר הנוסף לתשלומין מה ששכחה, אם כן הוא הדין בנאנסה, מה שאין כן לטעם הב"ח שתהיה זהירה מכאן ואילך, בנאנסה אינה צריכה להוסיף, דהא בלאו הכי הייתה זהירה אלא האונס גרם לה שלא הדליקה.

וכן הכהן הגדול מאחיו כתב במשנה ברורה (סימן רס"ג סק"ז) בטעם הדבר: משום קנס כדי שתהא זהירה בכבוד שבת יש לחקור איש שמדליק כגון אלמן רח"ל האם אצלו גם נאמר האי דינא ואם שכח פעם אחת חייב להוסיף כל החיים עוד נר או דילמא באיש זה לא נאמר. הנה בשו"ת שיח יצחק (או"ח סימן ק"ה) כתב: יש לעיין אם גם באיש המדליק נרות שבת נאמר דין זה, ואף שנקט רמ"א האשה ששכחה, אין לדייק שדווקא לגבי אשה נאמר, ד"ל לפי שהוא מצוה שלה לפי שמצויה בבית, ומאירי בגמרא במסכת שבת (דף כ"ג ע"ב ד"ה מי)

יש לחקור אשה שהדליקה נרות בשבת רק שכחה להדליק את המספר שהייתה רגילה האם גם קונסים אותה או דילמא כיון שסוף סוף הדליקה לא קונסים אותה.

בוה בעל גן המלך (אות מ"ב בסו"ס גינת ורדים ח"א ופשיטא ל" כן, והוכיח דין זה ממשנה ערוכה במסכת ביכורי ס (פ"ג מ"י) תוספות הביכורים מין במינו וכו', הרי דין ההידור דביכורים כביכורים עצמם, עש"ב. ואם בנר חנוכה נאמר זאת שמידה אחת לכל הנרות, מכ"ש שיאמר בנרות שבת. והרי המנהגים, ס"ל באמת שהמדליק נרות הרבה יברך להדליק "נרות" שבת, כמובא בא"ר סי' זה בלבוש ס"ק י'.

ואולם יש לעיין האם יועיל לאשה שתתנה בתחילה לפני שהתחילה להוסיף נרות שבת, שמה שהיא מוסיפה נרות שאינה עושה כן בתורת חיוב, וכמו עצתו שלמרן הבית יוסף סוף סי' קס"א, והובא גם בט"ז שם (סק"ז) במ"ש להתנות במי שנוטל ידיו עד פרק הזרוע, עש"ב.

וכן פסק הכהן הגדול מאחיו במשנה ברורה (סימן רס"ג ס"ק ז'): ואם הייתה רגילה מתחלה בשלשה צריכה להדליק כל ימיה ארבע נרות ואם שכחה כמה פעמים צריכה להוסיף בכל פעם עוד נר אחד יותר והכל משום קנס כדי שתהא זהירה בכבוד שבת.

6. האם מותר להסתכל על פועלים גוים שעובדים בשבת כדי ללמוד את סודות המקצוע?

ההמוני שאינו אומן ובלי כלי אומנות, כ"ש שיש לחוש כאן שהמלאכה מוכנת ומזומנת לפניו, שיבוא ויעשה מתחלה עד סוף ולא ירגיש, מתוך חשקו של האדם שרוצה ללמוד ולהתמקצע במלאכתו ישכח את קדושת שבת לגמרי, או יקל בעיניו.

והביא ראייה: מהא דאיתא בגמרא במסכת שבת (דף ק"ג ע"א) רשב"ג אומר המכה בקורנס על הסדן חייב מפני שמאמן את ידיו, וקשו בה בני רחבה אלא מעתה חזא אומנותא בשבתא וגמר ה"נ דמחייב, וסבירה ליה להיעבי"ץ חייב הוא דלא, אבל איסורה איכא, ככל פטורי דשבת לבר מגי דברים.

ובשו"ת לבושי מרדכי (או"ח מהדורה תליתאה סימן כ"ט) תמה על היעבי"ץ שלא זכר דברי תרומת הדשן (סימן ס"ג) שסובר שלימוד אומנות בשבת מותר לגמרי, ואינו דומה לשאר פטורי דשבת דפטור אבל אסור דשאני הכא משום דלא עביד מעשה. וחילוק זה הוא מוזכר בגמרא במסכת שבת (דף ג). וכן דעת המגן אברהם (סימן ש"מ סק"ח) דמותר לראות אומנות בשבת אף על גב שמלמדה.

ולענין הלכה: פסק במשנה ברורה (סימן ש"מ ס"ק כ"א) דמותר לראות אומנות בשבת אף על גב שמלמדה, ודווקא באקראי שנזדמן לו לראות. וגם זה יש לו לזהר בוה שלא ידבר אז מאומה עם העובד גלולים, וכדלעיל בסימן ש"ז ע"ש אבל לילך בשבת בכוון לבית העו"ג בשביל זה אסור משום ממצוא חפצך.

7. האם בכל מלאכת שבת אם עושהו ביד שמאל הוי שינוי או רק בכתיבה הוי יד שמאל שינוי?

התולש בשמאלו חייב, וכן כתב בתפארת ישראל (בכלכלת השבת סימן ב') דדווקא בכתיבה דהוא מלאכה דקה, הויא שמאל שינוי, וכן באש אם הדליק נר ביד שמאל יהא פטור.

ובחידושי הר"ן בגמרא במסכת שבת (דף ק"ג ע"א) הקשה מאי שנא הוצאה דחייב ביד שמאל, ומאי שנא כתיבה דפטור ביד שמאל, ותירץ דהוצאה מילתא שכיחה היא שמאל כמו לימין, אבל כתיבה שהוא מלאכה דקה לאו אורח ארעא לכתוב בשמאל, חזינן מזה דכל מלאכה שהוא מלאכה דקה אינו חייב בשמאלו אבל שאר מלאכות חייב, ואע"פ שהר"ן גופיה כתב בגמרא במסכת שבת (דף ק"ל ע"א) דמילה בשבת ביד שמאל הויא שינוי, יש לתרץ דמילה הוי מלאכה דקה ואין דרכה לעשות בשמאל לכן הוי שינוי.

ובאליה רבה (או"ח סימן ש"מ ס"ק י"א) כתב: הכותב בשמאלו פטור, ונראה דה"ה למוחק.

ובשו"ת אבני נזר (או"ח סימן ר"ט ס"ק ט"ו) כתב: המוחק בשמאלו נראה לי דחייב, כמו המוציא בשמאלו, ולא הצרכתי לכתוב דבר זה אלא מפני שראיתי לאליה רבה שכתב שהמוחק בשמאלו פטור, והדבר תימה דבמחיקה לא הויא שמאל שינוי.

ובשו"ת זקן אהרון (ח"א סימן ט"ו) רצה ליישב את האליה רבה דאפשר דמחיקה הויא נמי מלאכת אומנות שצריך להקפיד שלא למחוק אותיות אחרות.

8. מדוע דווקא ביום השבת יש יצר הרע מיוחד של מחלוקת?

ובספר מדבר יהודה (ויקהל) כתב בדרך צחות: בשבת ויו"ט יש משמעות למקומות בבית הכנסת בתפילה ועל כן הזהירה התורה שלא תבערו אש של מחלוקת וכעס "בכל מושבותיכם" עבור המושבות אם לפי דעתכם לא קיבלתם את המקום או שלא הושיבו אתכם על המקום שרציתם ביום השבת.

והנה מפשטות לשון הרמ"א מוכח שדווקא אם שכחה מכל וכל, אז צריכה להוסיף, והמג"א (שם סק"ג) מוסיף דגם אם שכחה כמה פעמים הדין כן, אמנם י"ל שזה נאמר בשני נרות שהם חיובו של יום, אמנם באם שכחה מנרות הנוספים שהם בשביל הידור מצוה, י"ל שפטורה להוסיף, ואף שהרמ"א ס"ל בסעיף ח', שכל שמוסיפים בנרות יש שלום בית יותר ושמחה יתירה, ומהאי טעמא שלווה אנשים המדליקים במקום אחד יכול כל אחד לברך, כסברת המג"א (שם ס"ק ט"ו), ואם כן נרות ההידור מוסיפים שלום בית. בכל זאת מלשונו הטוהר מוכח שדין זה דוקא באם לא הדליקה כלל נרות החיוב. אמנם מצאתי בפמ"ג (שם) באשל אברהם (אות ג') וז"ל: וכן אם מדלקת הרבה, ושכחה פעם אחת וחיסרה נר אחד תדליק יותר שתהא זהירה, עכ"ד. ולענין סברת הפמ"ג, דהנה בשו"ת כתב סופר או"ח סי' קל"ג, הוכיח ופסק לדינא שנרות ההידור דחנוכה יש להם כל דין נרות החיוב, שאסור גם להשתמש לאורם, דין הידור מצוה כמצווה עצמה, עכ"ד, וכבר קדמו

ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת ונתן לה' כל העושה בו מלאכה יומת" (לה ב)

יש לחקור האם מותר ליהודי להסתכל על פועלים גוים שעובדים בשבת כדי להתלמד ולדעת איך לבנות או דילמא שאסור לו ויש איסור בוה.

הנה כתב מרן בשולחן ערוך (או"ח סימן ש"ו ס"ק י"ב) דמותר להרהר בעסקיו בשבת דהרהור בעסקיו מותר, אם כן לכאורה לפי זה יש להתיר לאדם לראות בשבת איך גויים בונים שזה רק הרהור גרידא.

הנה החיד"א בספרו ברכי יוסף (או"ח סימן ש"ו ס"ק י"ב) כתב בשם מהר"ם פרוב"נצאל (תשובה כ"י סימן מ"ח) על מה שנאמר בדברי מרן בשולחן ערוך דהרהור בעסקיו מותר וז"ל ומטעם זה מותר לעיין במלאכה אסורה בשבת הנעשות על ידי עכו"ם להתלמד לעשותה כמעשהו ממנו ובאופן שלא יהיה טורח בעיון זה כי אם ראות עיניו ומילתא דאיתא בקל.

אבל בשו"ת שאילת יעבץ (חלק א' סימן מ"א ד"ה לכן אהובי כבני) חולק על זה: שנשאל באחד שרוצה ללמוד לעשות ניתוחים בשבת ולהשיג על ידי כך ידיעת אותה אומנות דבר זה איסור מוחלט הוא שיש בו משום גזרה שמא יבא הדבר לידי חילול שבת במלאכה גמורה גם כן. כיוצא בו אמרו ששינוי לא יצא הלבקר עם חשכה וכמו שמצינו שגזרו כמה גזרות כדומה לזו שמא יעלה ויתלוש שמא יתקן כלי שיר כלי שיט ודומיהם רבים. עם היות עשייתן קשה, ורחוקה היא מאדם

"וביום השביעי יהיה לכם קדש וגוי כל העושה בו מלאכה יומת" יש לחקור האם בכל הל"ט מלאכות שבת, אדם שעשה את המלאכה ביד שמאל הויא שינוי כמו בכתיבה דמבואר במשנה במסכת שבת (דף ק"ג ע"א) דפטור או דילמא דווקא בכתיבה הויא יד שמאל שינוי דצריך דיוק יתירה אבל שאר מלאכות דרכן לעשותן אף ביד שמאל ולא הויא שינוי.

הנה איתא במשנה במסכת שבת (דף צ"ב): המוציא בשבת בין בשמאלו ובין בימינו חייב שכן היה משא בני קהת, חזינן דהוצאה ביד שמאל הויא דרך הוצאה, וחייב על זה, אי"כ ה"ה בכל שאר הל"ט אבות מלאכות.

ואולם יש לדחות זאת דהרי דצריך לימוד מיוחד דשמאל הויא דרך הוצאה, ש"מ דאי לאו קרא לא הויא חייב בהוצאה ביד שמאל, אי"כ כל הל"ט מלאכות דליכא קרא דשמאל הויא נמי דרך המלאכה יהא פטור כשעושהו ביד שמאל.

אבל הריטב"א (שם) כתב דהא דצריך לימוד ממשא בני קהת לא קאי אלא על הוצאה בכתף, אבל הוצאה ביד שמאל אינה צריך קרא דחייב, דאורחיה בהכי, אי"כ ה"ה שאר מלאכות.

וכן כתב בחיי אדם (כלל ט' ס"ק ב') וכן פסק הכהן הגדול מאחיו במשנה ברורה (סימן ש"מ ס"ק נ"ב) דבכל מלאכות חייב ביד שמאל. והביא ראייה לדבריו: מהא דאיתא בתוספתא (פרק י' הלכה י"א)

"לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת".

הכלי יקר (פרשת ויקהל) וכן כתב השל"ה כתב בשם ספר העקידה דרך מליצה על הפסוק לא תבערו אש וגוי' שלא יציתו אש המחלוקת ביום השבת שנרפים המה ממלאכה ויש לחוש ביותר אז לאש המחלוקת מתלקחת בתוך הדברים בטלים, אם כן יפה אמר ויקהל שהקהילים להיות באגודה אחת על ידי ציווי לא תבערו אש.

חרדים אליו לגמור מלאכתו עד שלא תחשך קרו ליה בי שמי, עכ"פ חזוין דזה ערב שבת ולא שבת. ואפשר לתרץ ולומר: דכבר בערב שבת יש את היצר הרע כדי להפריע לכל השבת.

המהר"ם ש"י בגמרא במסכת גיטין מבאר: דתיקנו אז שיהא שלום בבית, דנר שבת משום שלום בית לכן אז מתגבר היצר ביותר, ולכן הזהירו חז"ל בגמרא במסכת שבת (דף ל"ד) שבערב שבת עם חשיכה כשאומר: עשרתם ערבתם הדליקו את הנר שיאמר בניחותא כדי שלא יבא לידי מחלוקת.

הגר"א לוין זצ"ל אב"ד רישא בספרו הדרש והעיון (בפרשת ויקהל מאמר רפ"א) מבאר: מפתת שבכל ימי השבוע האנשים טרודים בעבודתם איש איש ממלאכתו אשר הם עושים, ואין להם פנאי, אבל בהגיע יום השבת יום מנוחה ושביתה מכל העבודה, אז המריבה מצויה, ולכן יש לומר כי כל השבוע היה טרודים בעבודה ולא היה להם שעת הכושר להתקוטט, אמנם בכל ערב שבת כאשר בא יום המנוחה ושבתו מכל העבודה ומלאכה, אז התחילו לריב.

כיון שבערב שבת הוא זמן שנכנס לאדם הנשמה יתירה, וזה המתנה גדולה שבבית גנוי ושבית שמה, ולכן מתגבר היצר הרע אז שלא יזכה להמתנה גדולה הנשמה יתירה, משום שכתב בזוהר הקדוש דאם אדם כועס אז עוקר ממנו הנשמה, וזה כוונת הפסוק: "טורף נפשו באפו" (איוב י"ח) שעל ידי כעס טורף נפשו, ובספר ראשית חכמה (שער הקדושה פרק ז' אות י"ד) כתב בשם הזוה"ק שעל זה נאמר לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת, שזהו אש של הכעס וע"י שכועס מעורר אש של גיהנום, וזה שכותבת הגמרא שלשה דברים צריך אדם לומר בערב שבת בניחותא.

9. אישה שלבשה תפילין בשבת או טלית האם נחשב למבוש ואינו חייבת משום הוצאה?

מוצאתם בשבת אינה מכניסתם הואיל ואין זה דרך מלבושה בחול מתורת חיוב.

המגן אברהם (סימן ש"א ס"ק נ"ד) פסק דנשים אסורות להכניס תפילין זוג זוג, דכיון דנשים פטורות מתפילין, ולכן התפילין בעבורם אינם מלבוש לנשים, אלא משוי.

ובשער המלך הלכות שבת (פרק י"ט הלכה כ"ג) הקשה על דברי המגן אברהם: דהרי בגמרא במסכת עירובין (דף צ"ו ע"ב) בעי להוכיח דר"מ ור"י סברי תפילין מצוה עשה שאין הזמן גרמא היא, מדקאמר מכניסין זוג זוג אחד האיש ואחד האישה, ודחינן דילמא סבירה להו כרבי יהודה דאמר נשים סומכות רשות ויכולות להתחייב בכל מצות עשה שהזמן גרמא. הרי מבואר דלמאן דסבירא להו שנשים סומכות רשות אפילו אישה יכולה להכניסן, ואם כן כיון דק"ל כר"י וכו' איך כתב הרב דאשה אסורה להכניסן?

וכן בספר חזון נחום תמה עליו בזה, ושוב הביא דברי הרשב"א בשיטה כ"י, שכתב בשם הראב"ד ז"ל דאשה נמי כלל וכלל לא, דהא לאו דרך מלבוש בחול הוא וכו', וכתב הרשב"א מה שנאמר דנשים אינם מצילות דאינו דרך מלבוש בחול וכו', ולולי שאמרה הרב, וגם מהלכות הרי"ף נראה כדבריו, הייתי אומר הלכה כר"י דמכניס אפילו שנים וכו', כיון דק"ל כרבי עקיבא דשבת לאו זמן תפילין, ואשה נמי מכנסת הואיל וסומכות רשות אף לאשה דרך מלבוש הוא לה, עכ"ד הרשב"א שהביאו שער המלך.

ובמשנה ברורה (סימן ש"א ס"ק קנ"ח) כתב וז"ל: כתב המגן אברהם דאשה המוצאת תפילין אסורה להכניסן בשבת אף דרך מלבוש כיון דאינה רגילה להניחם בחול הויה ליה משוי לגבה, ויש מהאחרונים שחולקים עליו וסבירה ליה דכיון דמדינא דגמרא אין עליהן איסור בזה רק שמלכתחילה אין נכון להניחן לא מקרי משוי לגבה, ובשער המלך (פ"ט מהלכות שבת) שמצא בשיטה כ"י דהראב"ד והרשב"א חולקים בזה, עוד כתב המגן אברהם לפי שיטתו דאם יצאה אישה בטלית מצויצת היינו טלית של מצוה שאין רגילים ללבשה כי אם לשם מצוה בלבד חייבת חטאת כיון דאין אישה רגילה לילך בטלית כזה הוי משוי לגבה, וגם בזה יש חולקים עליו.

10. חולה שיש בו סכנה שיכול לעשות החלול שבת בעצמו האם מותר לאחרים לחלל עליו השבת?

הנה באליה רבה ריש סימן שכ"ח כתב וז"ל: ואפילו חולה עצמו יכול לעשות ע"י הדחק מותר לבריא לעשותו, משמע מדבריו דהיכא שיכול החולה בעצמו לעשותו שלא ע"י הדחק, אסור לבריא לעשותו בשבילו. ויש שרצו להביא ראיה שאסור לאחרים לחלל שבת כשהחולה יכול בעצמו: מהא דאיתא ברמ"א (סימן שכ"ח סעי' י"ב) דבפקוח נפש באפשר ע"י עכו"ם בלי איחור כלל יעשה על ידו ולא ע"י ישראל, אי"כ הי"ה הכא כשאפשר ע"י החולה בעצמו אסור לחלל ע"י אחרים.

הגמרא במסכת גיטין (דף נ"ב ע"א) אומרת: הנהו בי תרי דאיגרי בהו שטן, דכל בי שמי הוו קא מינצו בהדי הדדי.

והקשו החתם סופר בליקוטים על השי"ס בגמרא במסכת גיטין (דף ס"ב המודפס בסוף חלק ב' של דרשות חתם סופר) וכן במהר"ם שיף בגמרא במסכת גיטין (דף נ"ב ע"א): אם מדובר בשני שונאים מדוע רבו בניהם רק בבי שמי, ואם לא מדובר בשונאים אם כן מדוע בשבת הם כן רבו בניהם?

החתם סופר גיטין (דף נ"ב ע"ב) מבאר: משום שעל ידי השבת מתברכים ששת ימי המעשה ולא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, לכן כל מגמתו של שטן לחרור ריב בשבת ביום שהברכה מצויה שלא תמצא כלי מוכן לקבל ומקולקלים כל ימי המעשה, ועל פי זה אפשר לפרש הפסוק בפרשת השבוע: "ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם" (שמות ל"ה ב') - דהיינו שמלאכת ששת ימים נעשה בזכות קדושת יום השביעי, ולכן לא תבערו אש המחלוקת בכל מושבותיכם ביום השביעי, כדי שתמצא הברכה מקום לחול.

וכן כתב המשנה ברורה (או"ח סימן רס"ב ס"ק ט') וז"ל: בזהר ומקובלים הזהירו מאד שלא יהיה שום מחלוקת בשבת חס ושולם ובפרט בין איש לאשתו, וכן מוכח בגמרא במסכת גיטין (דף נ"ב ע"א) גבי הנהו בי תרי דהוו מינצו בהדי הדדי.

ואולם יש להעיר דהרי רש"י בגמרא במסכת תענית (דף כ"ד ע"א) כתב: דבי שמי היינו ערב שבת לא שמעתי טעם, ובמקום אחר בגמרא במסכת שבת (דף פ"ו ע"ב) וכן בגמרא במסכת כתובות (דף ק"ג ע"א) כתב טעם וז"ל: ונראה בעיני לפי שבין השמשות שלו שגור בפי כל והכל

"יצדקתם עומדת לדע - זה הקונה ספרים ומשאילים לאחרים"

בחסדי שמים זכינו שהתרבו ספסלי הלומדים קובעי עיתים ועמלי תורה בבית המדרש

אנו זקוקים לעזרתכם להגדלת העשרת והאדרת אוצר הספרים בקניית ספרי קודש רבים נוספים תלמוד ירושלמי, ראשונים, אחרונים, שו"ת, מחשבה, מוסר

לטובת ציבור הלומדים משתתפי השיעורים וכל באי בית המדרש. ובספריה גדולה חדשה עבור ספרי הקודש.

זו ההזדמנות שלך להנציח את הקרובים והיקרים לך על גבי הספרים ולקחת חלק במהפכה הרוחנית בגבעת זאב.

לפרטים הרב יוסף ויצמן: 052-8144488 הרב שמעון נעים: 058-7700681

ניתן לתרום גם במספר: 050-8444887

בית המדרש "בית יוסף" רחוב קרית יערים 32 גבעת זאב (צמוד לקומ"ח כללית)

איתא במשנה במסכת עירובין (דף צ"ה ע"א) המוצא תפילין בשבת מכניסין זוג זוג. וכן קימ"ל במרן בשולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת (סימן ש"א) המוצא תפילין בשבת בבזיון, במקום שאין משתמרים, מכניסין זוג זוג דרך לבישה עד שיכניסן כולם.

יש לחקור האם אישה שפטורה ממצות עשה שהזמן גרמא האם לדידה הויה נמי כמלבוש ומותר לאשה להכניס או דילמא אסור לאשה להכניס.

הנה המאירי בגמרא במסכת עירובין (דף צ"ו ע"א) כתב וז"ל: כבר ידעת שמצות עשה שזמן גרמא נשים פטורות וכן למדת שהתפילין הואיל ואין שבת ויום טוב זמן תפילין מצות עשה שהזמן גרמא הם, ומכל מקום אם רצו לעשותה הרשות בידן ואין כאן איסור בל תוסיף שלא באה תורה להחמיר עליהן אלא להקל, ואם כן אישה שמצאה תפילין בשבת אף היא מכניסתן זוג זוג וכו'. והביא המאירי שגדולי המפרשים חולקים לומר: שמאחר שאין האישה חייבת בתפילין אם

"וביום השביעי יהיה לכם קדש וגוי כל העושה בו מלאכה יומת".

כתב מרן בשולחן ערוך או"ח סימן שכ"ח ס"ב) מי שיש לו חולי של סכנה, מצוה לחלל עליו את השבת, והזריז, הרי זה משובח, והשואל, הרי זה שופך דמים.

יש לחקור האם דמותר לאחרים לחלל שבת עבור החולה האם זה רק כשהחולה שיש בו סכנה בעצמו אינו יכול לחלל על עצמו או דילמא אף באופן שיכול החולה לעשות בעצמו מותר לאחרים לחלל שבת עבורו.

ובשו"ת נשמת חיים (סימן י"ח ס"ק ג') דחה ראייה זו: דשאני התם דישי לעשות באופן שלא יהא שום חילול שבת כלל, דמה שהגוי עושה מלאכה בשביל ישראל הגם שאסור לעשות כן אבל אינו נקרא חילול שבת גמור, אבל אם אי אפשר בלא חילול שבת ע"י ישראל אין שום חילוק כלל איזה ישראל יחלל שבת אם החולה בעצמו או אחרים בשבילו, ולא שייך כלל בזה הא דאין אומרים לאדם חטא בשביל שיזכה חברך, דאין כאן חטא כלל, ואדרבה זכות גדול הוא וכדאי שיזכו בו גדולי ישראל וחסידיהם.

וכן בהגהות מהרש"ם הנדפס בספר ארחות חיים (ספינקא סימן שכ"ח אות ט"ז) מביא בשם תשובות הרדב"ז (ח"ד סי' ס"ו וסי' ק"ל) דגם באפשר שיעבור החולה בעצמו מותר לאחרים לחלל עבורו כיון דכל אדם חייב להצילו, ולא מחלק בין יכול החולה לעשותו ע"י הדחק דוקא ובין יכול לעשותו שלא ע"י הדחק, אלא בכל ענין מותר לאחרים לחלל שבת עבורו.

וכן משמע להדיא בדברי המאירי שמוותר לאחרים לחלל שבת לחולה אף באופן שהחולה יכול בעצמו: דהנה אמרינן בגמרא במסכת יומא (דף ס"ו ע"ב) שאלו את ר"א כ"ו מהו להציל את הכבשה כ"ו מהו להציל את הרועה מן הארי וכ"ו וכתב שם המאירי (שם ד"ה כל) וז"ל: כל פסידה שבממון אין מחללין עליה את השבת כ"ו אבל כל שיש בה סכנת נפשות מחללין אפילו יש בה דבר הנראה שלא יהו אחרים צריכים לכך אלא שהמסתכן בעצמו יכול להשתדל בהצלתו בלי עזר אחרים, וזהו ששאלו לר"א מהו להציל כבשה כ"ו וכששאלוהו על הרועה אמר להם לא שאלתוני אלא על הכבשה, כלומר שעל הרועה אינו כדאי לשאול שהתירה ברור עכ"ל, ואם כן מבואר שאף שהרועה יכול להציל את עצמו בלי עזר אחרים אינו כדאי אפילו לשאול אם רשאים אחרים להצילו, שהתירו ברור.

11. אדם המחלל שבת האם נהוא נידון גם בשבת בגיהנום?

לאומרו בערבית בחול להגן מפחד בלילות, שבאותה שעה מענישים את הרשעים בגיהנום מנה אחת אפים מעונש של יום, ואילו בשבת שאין דין גיהנום, אסור לעורר הדבר.

הנה בזהוהר פרשת תרומה דף ק"ג כתב דווקא מי ששומר שבת אינו נידון בגיהנום בשבת, משא"כ אדם המחלל שבת נידון בגיהנום אף בשבת.

ובגליוני הש"ס בגמרא במסכת סנהדרין (דף ס"ה ע"ב) מביא שבספר כתב שם טוב וכן בספר קרבן חגיגה (סימן ל"ט) כתב לפרש הא דאיתא במשנה במסכת שבת (דף מ"ד ע"א) "כל הנרות מטלטלין חוץ מן הנר הדולק בשבת" פירוש כל הנרות היינו הנשמות ע"ד נר ה' נשמת אדם מטלטלין אותם מגיהנום בשבת

"לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת".

וכתב בבעל הטורים אמר הקב"ה אור שלי פירוש של גיהנום שובת בשבילכם, גם אור שלכם יהא שובת.

רש"י כתב בגמרא במסכת שבת (דף ק"ד ע"א) דרוב אנשים הולכים לגיהנום.

האלשיך הקדוש מפרש את הפסוק: לא תבערו אש ביום השבת - דהיינו אור של גיהנום,

מקור הדברים שהגיהנום שובת ביום השבת הוא מדברי הגמרא במסכת סנהדרין (דף ס"ה ע"ב) שרבי עקיבא אמר לטונסרופוס הרשע שאין קברו של אביו מעלה עשן בשבת, וכתב רש"י במקום: דאין הגיהנום שולט בשבת.

וכן איתא בדברי הזוהר הקדוש פרשת תרומה (דף קל ע"א ודף קלה ע"ב) שאסור לפתח בליל שבת בפסוק והוא רחום, כי הוא נתקן

**אתה שתמיד רצית להנציח את הקרובים לך בצורה מכובדת זו ההזדמנות שלך!
אנו נערכים להרחבת האדרת ושיפוץ בית המדרש חדר השיעורים עזרת הנשים והפטבח.
זו ההזדמנות שלך לקחת חלק בזיכוי הרבים ובמהפכה הרוחנית בגבעת זאב ולקחת חלק בזכויות הלימוד
ניתן לתרום גם לשיפוץ עזרת הנשים וחדר השיעורים ולזכות בקריאת שם לע"ג.
לפרטים: הרב יוסף ויצמן: 052-8144488 הרב שמעון נעים: 058-7700681 ניתן לתרום ולסייע גם בביט בטלפון מספר: 052-8144488**

12. מי שפתח מקרר בשבת ונדלק האור במקרר האם מותר לו להשתמש עם המאכלים דהרי נהנה ממעשה שבת?

כתב מרן בשולחן ערוך (או"ח סימן ש"ח): דאסור ליהנות ממעשה שבת.

יש לחקור אדם שפתח מקרר בשבת ונדלק האור במקרר האם מותר לו להשתמש וליהנות במאכלים הנמצאים במקרר דנהנה ממעשה שבת או דילמא מותר ליהנות מהמאכלים.

הנה מו"ר הגרש"י אורבאך זצ"ל בספרו שלחן שלמה (סימן ש"ח ס"א) כתב: מי שפתח מקרר בשבת ונדלק האור במקרר אין המאכל שבו נאסר באכילה דאין לחשוש משום מוקצה, דעיינן במגן אברהם (סוס"י תקי"ח ס"ק י"ד) גבי בית מלא פירות מוכנים ונפחת, דנוטל ממקום הפחת לפי שאין הפירות מוקצים מחמת עצמם ולא בסיס לדבר האסור רק שהיו במקום שאין יכולים לילך לשם, ואפילו לפי מה שהביאור הלכה שם ד"ה בית אינו מיקל אלא בשעת הדחק מ"מ הכא שאני כיון שאפשר להוציא את האוכלין מן המקרר ע"י תחיבה זהירה

של סכין וכדומה על כפתור ההדלקה מצד צירי הדלת של המקרר כדי שלא יידלק כשיפתחו את הדלת, לפיכך לא אמרינן דאיתקצאי לכולי יומא.

וגם אין לאסור משום מעשה שבת דלא מבעיה לפי הסוברים דבאיסור הוצאה לית ביה משום מעשה שבת כיוון דלא נעשה מעשה בגוף הדבר וכמבואר בחיי אדם (כלל ט' סימן י"א) ובביאור הלכה (ד"ה אחת) דס"ל כן מעיקר הדין הוא הדין נמי הכא, ואפי' לפי מה שמבואר דישי להחמיר מ"מ הכא קיל טפי דלא נעשה שום דבר באוכלין. ויש עוד סיבה להקל: דכיון שלא ידע כלל בפתיחת המקרר שהנורה תדלק הרי אינו אלא מתעסק בעלמא דקיל טפי משוגג, ואפשר דאף לדעת שו"ת רע"א (סימן ח') דמתעסק נמי חשיב מעשה עבירה ע"ש, מ"מ כשמתעסק רק בדרך של פסיק רישא שלא זכר כלל מעניין הנורה אפשר דקיל טפי.

13. אישה שהתבלבלה בימים וחשבה שיום שבת קודש הוא יום שישי מה כפרתה?

מעשה בשתי נשים שעברו טראומה מסוימת ויצאו לנופש בשוויץ. הם שכרו דירה על אחד ההרים הנידחים בארץ זו ותכננו לשהות שם עשרה ימים. כשהגיעו לאחר מאמץ גדול לדירה, היו מאד מותשות הלכו לישון, וישנו במשך יומיים, וכיון שהיה מנותקות מבני אדם חשבו

שישנו רק יום אחד. לאחר המנוחה כשהגיעו לשדה התעופה כדי לטוס חזרה הביתה, הגישו בדלפק את כרטיס הטיסה שרכשו לנסיעה חזרה. להפתעתן נאמר להן שהכרטיס אינו בר תוקף כיוון שהכרטיס הוא עבור הטיסה של אתמול, רק אז התבררה להן הטעות הטראגית, שהן

לאור זאת נראה לכאורה שאין הבעל חייב לשלם את דמי כפרתה, ויכול לבטל את ההוראת קבע, וגם המתרים לא עשה טוב במה שביקש מהנשים שיתרמו לו סכום גדול כל כך, וכמו שמבואר בדברי מרן השולחן ערוך (יו"ד סימן רמח ס"ד) גבאי צדקה, אין מקבלים מהנשים ומהעבדים ומהתינוקות, אלא דבר מועט. אך בכל זאת נראה שכיון שהרמ"א והמשנה ברורה כתבו לתת צדקה כפי השוויון של כבשה זולה, אם הבעל הוא בעל נפש, טוב שהבעל ייתן עבורה את החמש מאות שקלים, לכפר על חילול שבת שלה. (חש"ח שבועות דף ה ע"א).

שבת פרשת שקלים:

חדשה, ומנין שחודש זה הוא חודש ניסן? – גמרינן (מגילה כט, ב, ר"ה ז, א) בגזרה שווה: "חודש" (דברים ט"ז, א'): "החודש הזה לכם" (שמות י"ב, ב') שהוא חודש ניסן, ומכיוון שכך היו אוספים לצורך כך מחצית השקל מכל אחד מישראל, ובכדי שיספיקו להביא עד ר"ח ניסן, היו מכריזים על כך כבר בר"ח אדר, וכדאיתא במשנה במסכת שקלים (פרק א משנה א): "באחד באדר משמיעים על השקלים" (ט"ז תרפה א).

והטעם בא' באדר: "אמר הקב"ה, גלוי וידוע לפני שעתיד המן הרשע לשקול שקלים לאחשוורוש כנגד ישראל, לכן אמר למשה שיקדימו שקלי ישראל לשקלי המן" (מסכת סופרים פרק כ"א, ד').

טעם קריאתה

חיוב קריאת פרשת שקלים: פרשת שקלים (ופרשת החודש) הווי מדרבנן (עיין שו"ע תרפה ז). ויש שכתבו שאף שקריאת הארבעה פרשיות הוא מדרבנן, בכל זאת יש להיזהר בהן יותר מקריאת הפרשיות של כל השנה (א"י תרפה כא בשם הש"ה ריש מסכת מגילה).

זמן הקריאה

שקלים, ואילו בחול לא שכיח רבים בבית הכנסת, ועוד חששו בחול מפני ביטול מלאכה (מועדים לשמחה פרשת שקלים סימן ה). פרשת הקריאה: קוראים בפרשת כי תשא (שמות ל', י"א) שהיא מעניין השקלים, וקוראים מתחילת הפרשה עד פסוק ט"ז "לכפר על נפשותיכם" (שו"ע תרפה א).

14. כיצד אפשר לנצל את שבת פרשת שקלים, להשפעת שפע של טובה וברכה?

מעלה נפלאה ששייך לקיימה בשבת פרשת שקלים ובכל שבת מארבע פרשיות, הביא הש"ה (הובא בכף החיים סימן תכט סעיף ו) שבפרשת שקלים ראוי ללמוד משניות של מסכת שקלים, וכן בפרשת פרה יש ללמוד משניות של מסכת פרה, וקידוש החודש בפרשת החודש, וכן בכל זמן וזמן המסכתות השייכות בפס מסכת פסחים וכדו'. וביאר ה'כף החיים' שהטעם לכך על פי דברי הגמרא (סנהדרין קא, א) שכל הקורא פסוק בזמנו, מביא טובה לעולם, שנאמר "ודבר בעיתו מה טוב", והביא בכף החיים (שם) שמקור הדברים הוא ממה שכתוב במסכת סופרים (פ"ח ה"א) שכל המזכיר פסוק בעונתו, מעלה עליו הכתוב כאילו בנה מזבח ומקריב עליו קרבן.

לרגל הפלחנה והעצב הביטחוני החמור הפוקד את ארצנו

אנו עקיימים בבית הגדרש עיפרות תפילה ולימוד תורה ופעילות תורנית רבה בקריאת תהילים ליעוד עינינו והתחזקות כללית לענין הצלחת העירכה ולענין ישובם של אחינו החיילים והשבויים והנעדרים. אנו זקוקים בדחיפות לכיבוד, עוצרים חד פעמיים, סכו"ם, כוסות, צלחות, קפה, תה, סוכר, נס קפה עגורען, פטל, עוגיות, כיבוד קל, עיני עתיקה לענין הלוגדים.

לפרטים הרב שמעון: 058-7700681 הרב יוסף: 052-8144488 ניתן לתרום גם בביט למספר: 052-8144488

15. מי שלא שמע קריאת פרשת שקלים בשחרית, עד מתי יכול להשלימה?

ואכן, בשו"ת יוסף אומץ (סימן כז) כתב, שיכול להשלים רק עד זמן מנחה, אך אם כבר הגיע זמן מנחה, עבר זמן הקריאה. מו"ר הגרש"ה וואזנר זצ"ל בספרו שו"ת שבט הלוי (ח"ד סימן עא) כתב לענין קריאת פרשת זכור במנחה, שמצד אחד חיובה מן התורה ועדיפה מפרשת שקלים שנחלקו האחרונים הנ"ל בדינה, ומאידך, אפשר לצאת ידי חיוב פרשת זכור בקריאה של פורים, ולכן כתב שאם ציבור שלם הקבוע בתפילה לא שמע את הקריאה בשחרית, יש להניח להם להשלימה במנחה בלא ברכה, אך אם יחידים לא חששו לשמוע את הקריאה בשחרית, אין להם לקרוא במנחה.

16. האם חייבים לתת מחצית השקל בפעם אחת או שאפשר לתת את זה בתשלומים? הוכח מפרשת השבוע!

הנה הרמב"ם בהלכות שקלים (פ"א ה"א) כתב: מצות עשה מן התורה ליתן כל איש מישראל מחצית השקל בכל שנה ושנה, אפילו עני

ישנו במשך יומיים, וטעו בחישוב ביום אחד, וכיון שכך חיללו את השבת באופן החמור ביותר. בעיצומה של השבת אפו הנשים ובישלו לכבוד יום ראשון, עתה שואלים הנשים מה כפרתן? תשובה: הנשים שאלו שאלה זו את הגרא"ד דינר שליט"א, והוא הפנה את השאלה אל מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, והשיב שכיוון שאי אפשר לחייב אותן לעשות מה שנאמר ברמ"א (סימן שלד סכ"ו) על המחלל שבת שיצום ארבעים יום, וגם לחייבן בתשלום הסכום המובא שם ברמ"א אי אפשר, כי מה אשמים הבעלים שנשותיהם חיללו שבת, לכן הציע הגר"ש אלישיב זצ"ל שתייסדה שיעורים בהלכות שבת, וזו תהיה תשובת המשקל שתכפר על החטא.

כתב הרמב"ם בהלכות תפילה (פ"ב): משה רבינו תיקן שיקראו בתורה בשבתות ובשני וחמישי ובמועדי ישראל. מלבד זאת, ישנם עוד ארבע שבתות בהן נוהגים לקרוא פרשה נוספת, ואלו הן: פרשת שקלים, פרשת זכור, פרשת פרה פרשת החודש כדאמרינן בגמרא במסכת מגילה (דף כט ע"א).

פרשת שקלים היא הפרשה הראשונה מארבעה פרשיות, ונאמר בה תרומת השקלים שנתנו בני ישראל למשכן, וחיוב מחצית השקל לדורות. אמר קרא (במדבר כ"ח, י"ד): "זאת עולת חודש בחודשו לחודשי השנה", ו"יחודשי השנה" מיותר לכאורה, למדו מכך חכמים שיש חודש בשנה, שצריך לחדש ולהביא בו את הקרבנות מתרומה

אנו משלמים פרים שפתינו בקריאת פרשת כי תשא, דכתיב בה ענין השקלים, ותחשב הקריאה כאילו קיימנוה בפועל ממש (משנ"ב תרפה ס"ק א).

הלבוש (או"ח סימן תרפה א) וכן המשנה ברורה (סימן תרפה ס"ק א) כתבו טעם אחר: לזיכרון מצוות מחצית השקל.

הגרצ"פ פרנק זצ"ל בספרו מקראי קודש (סימן א) כתבו טעם אחר: זכר לקריאת פרשה זו בבית המקדש.

בשבת שלפני ר"ח אדר, או בשבת שחל בה ר"ח אדר (מגילה כט, א, שו"ע תרפה א).

הטעם שנקראת בשבת הסמוכה לאדר ולא בר"ח עצמו, שבו משמיעים על השקלים, כמבואר במשנה בשקלים (פרק א משנה א): לפי שבשבת כל העם בטלים ממלאכתם ונאספים לבית המדרש, ושומעים חיוב

בטעם קריאת פרשת שקלים באדר הסמוך לניסן, הביא הכהן הגדול מאחיו במשנה ברורה (סימן תרפה ס"ק ב) שמכיוון שהתורה אמרה "זאת עולת חודש בחודשו לחדשי השנה" והיא ליחודשי יתיירא לומר: יש לך חודש שאתה צריך לחדשו בהבאת עולות תמידין ומוספין מתרומה חדשה וזהו חודש ניסן, כמבואר בגמרא, וכיון שכן מקדימין ומשמיעין על השקלים בחודש אדר כדי שיביאו שקליהן בחודש ניסן. והטעם שמכריזין שלושים יום קודם ראש חודש ניסן על השקלים, ביאר בתפארת ישראל במשנה במסכת שקלים (פ"א יכ"ח מ"א) שזה פרק הזמן שנותנין ב"יד לכל מי שחייב לשלם ואין לו, שיכול להכין הכסף.

אם ארע אונס ולא קראו פרשה אחת מארבע פרשיות, הביא הכהן הגדול מאחיו במשנה ברורה (סימן תרפה ס"ק ב) בשם השערי אפרים והרעק"א, שאין לה תשלומים לשבת הבאה.

ואם נדייק מדברי המשנ"ב נראה כי ממשמעות דבריו לכאורה, שיכול להשלים את הקריאה במנחה של שבת זו. וכן כתב הזכור לאברהם (אלקלעי ח"א אות ס) שעדיין יש לה תשלומין בשבת זו, ויקראו אותה במנחה אחר הקריאה הרגילה. וכן דעת הגר"י קרליץ זצ"ל (יד בקריאת התורה סימן פה ס"ד) שאפשר להשלים את הקריאה של הפרשה מארבע פרשיות במשך כל היום כולו.

"ונתנו איש כופר נפשו וכוי העשיר לא ירבה והדל לא ימעטי" (ל יב)

ובקריית ספר ריש הלכות שקלים כתב וז"ל: ואינו נותנו מעט אלא כולו כאחד בפעם אחד דכתיב לא ימעיט ממחצית השקל, דאי למיימר שייתן חצי שקל הוא סגי לכתוב ייתן חצי שקל, וקאמר לא ימעיט דר"ל אפילו בנתינה לא ימעיט ממחצית השקל, עיין בהחיד"א בספרו נחל קדומים בפרשת השבוע.

ובספר אמרי בינה בהלכות פדיון הבן (סימן ח') כתב דלפי זה אף בדיעבד לא יצא מדבעינן קרא לכך, אם כן קשה מה שונה מחצית השקל מפדיון הבן.

נראה לתרץ: על פי מה שכתב בצפנת פענח הלכות שקלים דלכן לא ייתן בפעמים רבות ויצטרפו לשיעור מחצית השקל, ע"פ מה דאמרינן בגמ' בגזל הגר דהחזירו לחצאין לא יצא משום דאשם קרוי רחמנא, הכי נמי בשקלים אי אפשר לחצאין.

המתפרנס מן הצדקה חייב, וכו' ואינו נותנו בפעמים רבות היום מעט ולמחר מעט אלא נותנו כולו כאחת בפעם אחת.

ובמנחת חינוך (מצוה ק"ה) העיר שהכסף משנה לא ציין היכן המקור של הרמב"ם דלא יוצא אם נתן בתשלומים ומניחו בצ"ע.

ובמהרי"ט אלגזי הלכות בכורות (פרק ח') וכן השם משמואל (פרשת ויקהל) בשם אביו האבני נזר הקשו על הרמב"ם מאי שנה מחצית השקל מפדיון הבן דמחוייב לתת חמש סלעים, ומבואר בגמרא במסכת בכורות (דף נ"א) דאפילו בזה אחר זה יצא, ומדוע במחצית השקל צריך לתת בפעם אחת? ומתוך: דלכתחילה דווקא קאמר, שייתן מחצית השקל בבת אחת למצווה מן המובחר, אבל בדיעבד אפשר שיצא בנתינתו לחצאין, א"כ הנפקא מינה הוא לעניין דינא דבפדיון נמי היינו דווקא בדיעבד כלשון הברייתא אבל לכתחילה צריך ליתן בבת אחת. ובספר ראשית בכורים כתב בדעת הרמב"ם דלא מהני בזה אחר זה אפילו בדיעבד.

17. מדוע אדם עשיר שיש לו הרבה כסף מצווה התורה שלא ייתן יותר הרי יש לו הרבה?

והדל וכו', כי כלם שווים לפניו יתברך. וזהו אומרו לכפר על נפשותיכם, כי שוות הן.

השפת אמת (בפרשת השבוע) מבאר בשם החידושי הרי"ם: כי ב' בחינות נדבה היה, להעשיר היה הנדבה שיעצור עצמו ע"י רצון המקום, והעני שיתנדב יותר מכפי יכולתו שכל אחד עושה מה שרצון הבורא נגד טבעו, לכן ציוותה התורה העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט.

החיד"א בספרו פני דוד מבאר: על פי מה שכתבו הראשונים טעם למחצית השקל להורות אחדות כי כל איש ישראל חייב לאהוב חברו כאלו הם גוף אחד אי לזאת זה יתנו כל אחד מחצית השקל דהוא וחברו היו לאחדים ובין שניהם שקל שלם, ולכן העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט, ועשיר ורש נפגשו אידי ואידי חד שיעורה, עד כאן דבריהם ואפשר להרחיב העניין כי מהשקלים לוקחים קרבנות צבור תמידין ומוספין הבאים לכפרת ישראל ורמו במחצית השקל כי הקרבנות אינם מכפרים אלא כשישראל הם באחדות אחד וכל איש יחשוב כאלו הוא וחברו אחד והגם כי הוא עשיר וחברו עני העושר והכבוד לבר מגופיה אך הנפש שהיא העיקר כשם שנפשו היא חלק אלוה ממעל גם נפש העני כמוהו וכלם בני אל חי ואם יש שנאת חינם ביניהם אף שיש בידם תורה ומצות דא.

החזקוני מבאר: שאם ירבה העשיר והדל ימעיט לא יהיה החשבון נודע ע"י השקלים.

"ונתנו איש כופר נפשו וכו' העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט" (ל יב) והקשו האלשיך הקדוש, האברבנאל וכן החיד"א בספרו פני דוד: יש להבין מדוע עשיר שיש לו הרבה כסף ציווה התורה שלא ייתן יותר, הרי יש לו הרבה?

המהרי"ל דיסקין בפרשת השבוע כותב דבאמת משה רבינו נתקשה בקושיה זו, וזה כוונת המדרש המובא ברש"י בפרשה שהתקשה משה במחצית השקל, דהיינו מדוע שהעשיר לא ייתן יותר והרי יש לו הרבה כסף והוא רוצה לתת עוד?

וישנם כמה וכמה הסברים מדוע שכולם שווים: האברבנאל מבאר: לפי שלהיות השקלים ההם כופר נפשם וצדקה להצילם ממות המגפה, והיו כל בני האדם שווים בחיותם, היה מהראוי שתהיה הצדקה והתיקון ההוא שווה בהם כי נפש אחת חיונית להם והמחיה ומציל ממות אחת ימלטם.

עוד מבאר האברבנאל: שהקב"ה חשש שאם היה מביא כל אדם באותה צדקה כסף כפי בחירתו ורצונו, כבר ימצא אדם פחות ונבזה שנתעשר ויביא הרבה איש חשוב שירד מנכסיו ולא יוכל להביא כמוהו וכדאי בזיון וקצף אל הנכבדים אנשי השם, לכן כדי שלא יבוש ולא יכלם שום אדם צווה שיהיו הכול שווים בתרומה הזאת. וכעין זה כתב באלשיך הקדוש וז"ל ואם הייתי מכביד על העשיר או מרשהו שירבה ומיקל על דל, הלא יראה כי נפש העשיר חשובה יותר ויקר פדיונה כי לא על חנם העשירו קונו. על כן הטבתי אשר דברתי העשיר לא ירבה

18. מדוע הראה הקב"ה למשה רבינו מטבע של אש למחצית השקל ולא הראה לו מטבע רגילה?

חסדים אזי המצווה הזאת מגעת עד כסא הכבוד ומחמתו מגיע לעונג רב בזה ובבא.

האוהב ישראל (על התורה פרשת שקלים) מסביר: שהטבע של האש שהיא קופצת מלמטה ומלמעלה למטה, ולכן היי המטבע של אש, לרמו שאף שירדו ממדרגתם ע"י חטא העגל, מ"מ עדיין יכולים הם לעלות למעלה בחזרה למדרגתם הקודמת.

ואולי אפשר עוד לומר שהכוונה היא: שצריך לתת צדקה במסירות נפש וזה הכוונה במה שהראה לו הקב"ה דווקא מטבע של אש דרומז על מסירות נפש.

עוד אפשר לומר: על פי מה דאיתא בגמרא במסכת תענית (דף ז' ע"א) על הפסוק "הלא כה דברי כאש" (ירמיהו כג) למה נמשלו דברי תורה לאש, מה אש אינו דולק עץ יחידי אף דברי תורה אינם מתקיימים ביחידות, חזינן דמאש ילפינן דלבד אי אפשר, לכן הראה לו הקב"ה מטבע של אש, במילים אחרות באים לומר לך: **אדוני היקר, כדאי מאוד שתסתכל מה קורה מסביב בעולם - כמו שאש אינו דולק יחידי כך אדם אינו דולק יחידי לכן דווקא צריך מחצית להורות שבלי השני אי אפשר לכלום.**

"זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל" (ל יג).

ובירושלמי במסכת שקלים (פרק א') וכן מובא ברש"י אמר רבי מאיר כמין מטבע של אש הוציא הקדוש ברוך הוא מתחת כסא כבודו והראהו למשה ואמר לו זה יתנו כזה יתנו.

יש להקשות: מהו העניין במטבע של אש? מדוע הראה הקב"ה למשה רבינו מטבע של אש למחצית השקל ולא הראה לו מטבע רגילה?

הבעל שם טוב על התורה מבאר: על פי משל באדם אחד שלמד אצל צורך אומנתו, ואחר שלמדו האומנות רשם לו ברשימה סדר האומנות ולא רשם שישים גחלת של אש בתחילת המלאכה, כי הוא העיקר ואין צריך להזכירו, והוא טעה בזה וסבר וכו', והנמשל מובן, כי העיקר כשיש ניצוץ אש להתלהב. וכן כתב בכתב סופר (כי תשא) שלכן דווקא חצי להראות שהנתינה זה רק חצי העיקר התלהבות ולכן הראה לו דווקא מטבע של אש.

הנעם אלימלך מבאר: שיתנהגו עם כספיהם כזה שהוא אש מתחת כסא הכבוד דאש שורף ואש מחמם, דהיינו אם חס וחלילה מתנהג בכספו שלא כהוגן אז שורפתו, ואם מתנהג כשורה בצדקה בלב שלם וגמילות

לאחר עספר שנים של הדפסת והפצת עלון זה בארץ ובחו"ל, פאחר והוצאת העלון כרוכה בהוצאות כספיות גדולות, לצערנו הרב אנו נאלצים לצמצם פאוד את כמות הדפסת והפצת העלונים.

מעוניין לזכות את הרבים? אתה יכול בשמחה להדפיס עלון זה בשלמותו ולהפיצו באזור מגורך.

ניתן לעזור בהוצאת והפצת העלון ולהקדיש עלונים לזיכוי הרבים לבריאות אושר נחת זש"ק ולע"נ קרובים וידידים.

הפענויין להיות שותף בהוצאת העלון ולזכות את הרבים ויכול לפנות לטלפון: 052-814448

ניתן ולהיות שותף בזיכוי הרבים ולתרום בביט בטלפון: 052-8144488